

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

СЕКЦІЯ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ»

Гудима Ігор,
доктор філософських наук, професор кафедри філософії та соціології
Маріупольський державний університет

**ПОШУКИ ОСНОВ НОВОГО СВІТОРОЗУМІННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ
КУЛЬТУРИ**

Тематизія тез пов'язана з вивченням спроб учених та філософів знайти основи та інструментарій нового світорозуміння, які б в умовах сучасної культури відображали системні засади світу, фундаментальну номологію світоустрою, яка лежить в основі його постійнодіючих законів. Автор спеціальну увагу звертає на результати вивчення вченими нелінійних процесів самоорганізації складних систем і зосереджується на природі статистичних законів, прагне показати, що ці патерни є більш фундаментальним аспектом реальності, ніж динамічні закони. Глибоке розуміння значення нового стилю наукового мислення тісно пов'язане з докорінним переглядом уявлень про самоорганізацію матерії у природі. Ця здатність до змін раніше вивчалася лише у макроскопічних станах статистичної рівноваги. Це новий стиль наукового мислення і нова картина світу, що впливає з нього. Вони пов'язані з вивченням нелінійних та неврівноважених відкритих систем. Все це свідчить про нетривіальне розуміння самої матерії та її здатності до самоорганізації. Матерія набуває нових форм існування. Їхня поява обумовлена власними внутрішніми силами та властивостями самої матерії.

Якщо кинути ретроспективний погляд на людську історію, то не можна не помітити, що ця історія пронизана людським прагненням пізнати таємниці природи, зазирнути за межі відомого людині. Знання людини про навколишній світ і про себе ніколи не досягають точки насичення, а сучасна наука все менше схожа на архів непорушних істин - її динаміка, зміна наукових парадигм прискорюється. Перехід науки до нової фази свого розвитку, стадії «пост-некласичної» вважатимуться воістину епохальним. Цей перехід відбувається у міру того, як традиційні лінійні (детерміновані) оцінки взаємопов'язаності та взаємозумовленості явищ і процесів дійсності, які нерозривно панували в європейській культурі з її зародження, змінюються новим, глибшим розумінням природи дійсності. Таке розуміння як у природничо, так і в рівній мірі в гуманітарній традиції тісно пов'язане з істотним

переосмисленням феномена детермінізму. Змістом світоглядної спрямованості нової парадигми було буття, що змінюється, в його сталості і змінах. У посткласичній науці починається докорінний перегляд методологічних принципів природознавства. Зміни спрямовані на усунення акценту в онтологічних принципах із сутності на існування. Формування нового стилю мислення та нової наукової картини світу дозволило глибше зрозуміти природу дійсності та наблизитися до розуміння невідомих раніше рівнів структурної організації матерії. У філософії поява такого роду уявлення про спонтанність матерії відбулося набагато раніше.

Переосмислення традиційних уявлень, понять, ідей спричиняє перехід до нової нелінійної парадигми мислення. Змістом світоглядної спрямованості нової парадигми є мінливе існування у своїй сталості та змінюваності, безпосередньо пов'язане з багаторічними спробами людини дати єдине пояснення всім фактам дійсності, зрозуміти останню з погляду єдиної константи. Йдеться не тільки і не стільки про істини факту, але про основне відношення світу до його першопричини, першооснови; воно поступово практично зводиться до питання про початкову таємницю світу, про дійсність взагалі та про природу цієї дійсності. Академічно налаштовані вчені знаходяться в авангарді цих пошуків, досліджень, експериментів, орієнтованих на намір створити єдину теорію всього або знайти б те «рівняння Бога», яке виступало б універсальною ідеєю для всіх процесів світобудови: «Це було б святим Граалем фізики, тією єдиною формулою, з якої, в принципі, можна було б вивести всі інші рівняння, починаючи з Великого вибуху і рухаючись до кінця Всесвіту» [1], тобто тією єдиною формулою, з якої, на думку Альберта Ейнштейна та Мічіо Каку, можна вивести рівняння для всіх станів Всесвіту, від початку світу до його кінця, - то ємне і коротке рівняння, «яке дозволило б читати думки Бога» [1].

І якщо колись вдасться або шляхом ретельно проведених спостережень та експериментів, або шляхом щасливого здогаду остаточно встановити і згодом показати навіть найзатятішому скептику сутність фундаментальної реальності світу, а разом з цим і у нерозривному зв'язку із цим - первісний сенс світу і відкритість його буття, і справді ставляться до всього цього як до одвічного питання людини, як до таємниці («звідки береться все суще?»), не затемненої квазітаємницями, вигаданими у різні культурно-історичні епохи людством, то це дозволить, нарешті, дати відповідь на найбільше світоглядне питання людини, на найдавнішу таємницю світу, яку за всіх часів намагалися досягнути мислителі та вчені.

Література

1. Michio Kaku. The God Equation. The Quest for a Theory of Everything. Random House Publishing Group. 2021.